

rotsvast pensioen. Hijzelf was bij de Spoorwegen en hoewel de salariëring aan de magere kant was, werd dat ruimschoots goedge maakt door de zekerheid van het bestaan. Ik heb met mijn vader een ongelooflijk wonder beleefd. Zeven was ik toen hij door de Duitse bezetter werd weggevoerd als dwangarbeider. Door een stompzinnige samenloop van omstandigheden werd hij opgepakt in een situatie waaraan ik heel lang schuld dacht te hebben. Ik was de roverhoofdman van onze jongensbende en ik had hoogstpersoonlijk ons kwartier uitgezocht: een oude boerenschuur die weliswaar was afgesloten, maar waarvan je een paar planken los kon trekken. Ik was ook degene die mijn jongens commandeerde om strobalen van het omringende veld naar binnen te slepen, waarmee we ons hol wat stofeerden.

Toen werd er weer een razzia gehouden: de Duitsers pakten steeds vaker mannen en jongens op om ze in Duitsland te werk te stellen. Mijn vader was met zestien andere mannen ondergedoken. Zelfs wij, de familie, wisten niet waar hij zat. Onze roversbende was op weg naar ons geheime hol, toen we de Duitsers de velden zagen uitkammen. Als altijd krijg ik het ook nu weer koud bij het afdraaien van die film in mijn geheugen. Die Duitse soldaat in zijn grijze uniform die plotseling ingespannen naar het veld vóór ons geheime hol tuurt. Hoe hij de andere soldaten toeschreeuwt: hier, die schuur, omsingelen! Ik moest erom lachen, want ik zag wat hij dacht. Hij had de sleepsporen gezien die wij met onze strobalen hadden gemaakt.

Maar toen dacht ik dat ik stierf. Uit de schuur kwamen, de handen in de nek, zeventien mannen naar buiten. En een van hen was mijn vader.

Heel lang heb ik niet alleen met hevig verdriet gekampt, maar ook met een ondraaglijk idee hem verraden te hebben. Ineens was hij weg en het enige wat we wisten was dat hij in elk geval nog leefde, want heel af en toe bracht iemand ons een gesmokkeld briefje van hem. Mijn moeder was niet overdreven godsdienstig, maar in een situatie waarop je zelf

helemaal geen grip hebt, blijft je weinig anders over dan te bidden. Dat is wat ze me elke avond vroeg om samen met haar te doen. In het begin was ik daar vol overgave mee bezig. Maar kinderen willen resultaten zien, hebben weinig geduld. Toen vader weg bleef verloor ik mijn vertrouwen in het gebed als middel om hem terug te krijgen.

Mijn moeder zag een tijdje aan hoe ik me aan het plichtmatig bidden onttrok, totdat ze me op een avond heel dringend vroeg nog één keer mee te doen. 'Nu moet het echt lukken,' zei ze, of iets van die strekking.

Ik was allerminst overtuigd, maar raffelde een half gebedje af, wrokkig om Gods doofheid. De volgende middag trof ik mijn moeder en mijn tante in de keuken en tussen hen in, aan de tafel, zat een magere, smerige man in lompen. Mijn vader! Ironisch genoeg had ik hem – zonder het te weten – een half uur eerder bijna aangeraakt en daarmee had ik hem misschien wel echt kunnen verraden. Er was een paard-en-wagen van buiten de stad binnengereden en kwajongens als we waren probeerden we stiekem een eindje mee te rijden. We grepen ons stilletjes vast aan de zware dekzeilen waaronder de lading schuilging, maar de koetsier had het in de gaten en mepte ons met zijn zweep uit de buurt. Met die wagen was mijn vader terug naar huis gesmokkeld!

Een wonder van een heel ander soort, het grootste wonder in mijn leven, is de verbondenheid tussen Hermien en mij. Als je verliefd bent en barst van vlinderigheid, als je samen met je hoofd in de wolken loopt, dan lijkt het alsof je iets hebt gevonden wat nooit eerder door enig ander stel ervaren is. Maar na een poosje wordt dat allemaal wat rustiger en hopelijk ook wat rijper. Niet weinig mensen wacht dan zelfs een koude douche. Je komt terug op aarde en de roze bril werkt niet meer. In het beste geval vind je samen een nieuwe basis voor je geluk, in de slechtere gevallen moet je elkaar bekennen dat het een vergissing is geweest.

Er is ons niets bespaard gebleven wat andere paren niet ook hebben doorgemaakt; teleurstelling, twijfel, ergernis, woede, onverschilligheid en zelfs haat. Maar Hermien en ik zijn

in elk geval aan de buitenkant. De sluisen waren open, dankzij de pillen. We konden eindeloos doorgaan. Maar diep in ons hart wisten we dat er toch nog, of opnieuw, een leegte was. We praatten heel veel, maar meer van hersens tot hersens dan van hart tot hart. Het kostte drie uur om met de auto naar een kleine plaats in Zeeland te rijden en al die tijd kletsten we. Als we dan op onze bestemming aankwamen hadden we het gevoel dat we nog lang niet klaar waren met praten, dat we nog uren door hadden kunnen gaan. We praatten vooral over de dingen uit onze jeugd. Onveranderlijk kregen we het dan over onze moeders en over de plaats die de kerk in hun leven had ingenomen.

Dan vertelden we elkaar dat we vroeger als kind zo iets als een godsbesef hadden gekend, dat we zochten naar een betekenisvolle richting in het leven. En nu waren we daar weer mee bezig. Eigenlijk was er dus nog een diepere, onbewuste reden om naar de pillen te grijpen: we waren onze richting kwijt. We wisten niet meer waar we mee bezig waren of waarom. Tastend waren we op zoek naar een vast punt in ons leven.

Die drugsperiode heeft ons geestelijk en lichamelijk gesloopt, mij nog meer dan Gert. Op het laatst woog ik nog maar iets meer dan veertig kilo, ik moest om de haverklap het ziekenhuis in en ik voelde me totaal waardeloos. Ik was rijp voor de totale ondergang er moest een radicale ommekeer plaatsvinden. Op dat moment kwam God in ons beider levens. Binnen een paar weken hadden we het besluit genomen om ons te bekeren en de showbizz de rug toe te keren. Eenmaal gedoopt en opgenomen in de baptistengemeenschap voelde ik me enorm opgelucht. Al die lieve zorgzame mensen om ons heen! Mijn hart was vol, de leegte verdwenen.

Nu ik erop terugkijk vind ik dat we toen de ene verslaving voor de andere hebben ingeruild. We raakten wéér het gevoel voor maat kwijt, we sloegen opnieuw door. Uiteindelijk heeft ook het religieuze werk ons van kostbare jaren en veel levensvreugde beroofd. Maar eerlijk is eerlijk: deze

nieuwe verslaving heeft ons wel het leven gered. De ommekeer kwam net op tijd, anders waren we kapot gegaan aan het leven dat we daarvoor leidden. En zo was ik – bekeerd tot een actief kerkelid – mijn leven voor de derde keer opnieuw begonnen.

De deur naar mijn laatste, letterlijk mijn jongste, nieuwe leven ging op een kier toen we begin 1990 in het praatprogramma van Gert Berg optraden. Natuurlijk moest het gesprek besloten worden met een optreden. We zouden één optreden zingen en Gert Berg koos *Alle duiven op de Dam* omdat zijn moeder hem daar vroeger helemaal gek mee had gemaakt. Het was geen live-nummer: de opname zou al eerder plaatsvinden in een of andere discotheek. Het zweet brak ons uit toen duidelijk werd dat het publiek uit tweehonderdvijftig studenten bestond die later op de avond in hetzelfde gebouw een feestje hadden. Het werd me bijna zwart voor de ogen toen ik de floormanager tegen die jongens en meisjes hoorde zeggen: 'Je mag alles doen waar je zin in hebt, wat er ook in je opkomt.' Ik wist dat we voor de leeuwen zouden worden gegoooid.

Met de moed der wanhoop zetten we in en wat gebeurt er? Uit tweehonderdvijftig kelen klinkt de tekst mee: deze jongelui, die nog maar net uit de luiers waren toen wij onze grootste successen boekten, kenden het nummer helemaal uit hun hoofd! Insteken, en meezingen tot het laatste accoord.

De deur ging nog een flink stuk verder open toen we vlak voor een optreden in Zeeland op ons logeeraadres werden gebeld door een dj van de KRO. Hij zei dat we live in de uitzending waren, dat Bennie Jolink zijn gast was en dat die een vraag aan ons had. Gert had het gesprek aangenomen. 'Zeg het maar Bennie.' Het klonk echt als twee ouwe rotten in het vak onder elkaar. Maar ik wist dat Gert niet echt wegliep met Jolinks NORMAAL. Soms hoorden we thuis hun muziek over het weiland bij ons binnenschallen en dan zei Gert meer dan eens: 'De duvel is weer aan de gang.' Aan de andere kant van de lijn legde Bennie uit: 'Je weet dat we al-

leen in tenten optreden en nu wil ik voor ons openingsconcert in het voorjaar jullie er graag bij hebben. Willen jullie drie nummers voor ons doen?' Hij noemde ze ook gelijk: *Alle duiven op de dam*, *Brandend zand* en *Ik heb eerbied voor jouw grijze haren*. Ik wist niet wat ik hoorde en volgens mij wist Gert niet goed wat hij deed, toen hij prompt antwoordde: 'Da's goed jong.' We hadden 'de duivel' omarmd, maar het was een van de gezondste dingen die we in tijden hadden gedaan. Bedankt, Bennie Jolink: met NORMAAL begon voor mij weer een normaal leven. Ik heb me nog nooit zo jong gevoeld als nu, en dat heb ik gewoon te danken aan Bennie.

T